ՉՈՐԵՔՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — Թիւ 596 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ (Ն. Տ.) 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1885

ՊԱՅՄԱՆՔ

ԼՈՅՍը կը հրատարակուի բաց ի կիրակի եւ Տօն օրերէ ։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԿԱՆԽԻԿ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Կ. Պոլսոյ համար	6 մէճիտ	3 մէճ.
Գաւառաց	» 7 »	3 ½ »

ԼՈՅՍ

ՊԱՅՄԱՆՔ

ԼՈՅՍի վերաբերեալ նամակ եւ այլ գրութիւն պէտք է ուղղել առ խմբագիր-Տնօրէն Բ. Մ. ՓՈԶԱՃԵԱՆ, Կ. Պոլիս, Միւհեանէ Չարշը, Րիւսթէմ էֆէնտի խան երկրորդ յարկ թիւ 1 ։

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 2 դրուշ է. աւելի անգամներու համար սակարկութիւն կը լինի ։

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

20 փարա 20 փարա

Կ. ՊՈԼԻՍ 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ

Այնթապ, 20 օգոստ. 85

Յայտնի է որ Տ. Մկրտիչ Կաթողիկոսը բաւական ատենէ ի վեր, Օսմանեան բարեխնամ տէրութեան ծառայութիւն մը մատուցանել կը կարծէ՝ Ազգ. Պատրիարքարանի և կղերական ընկերութեանց և կրօնական ու աշխարհական նշանաւոր անձնաւորութեանց դէմ աննպաստ գաղափարներ հաղորդելով և անհիմն կասկածներ տալով Վեհ. Սուլթանին Նախարարաց ։

Լսած էինք որ, Բարձր. Մեծ-Եպարգոսին և դատական Վսեմ. Նախարարին հաղորդեր է թէ. [illegible] Պատրիարքարանը Կիլիկիոյ այլ և այլ քաղաքաց մէջ ընկերութիւններ և մասնախումբեր կազմած և անոնց ձեռօք՝ Սսոյ աթոռը կործանելով՝ Կիլիկեցիները Էջմիածնայ աթոռոյն ենթարկելու աշխատիլ սկսած է, հետևաբար այս գաղափարին դէմ գործելու համար օգնութիւն կը խնդրէ, և կ'աղաչէ որ անյապաղ վճարուին իր ամսականները, որոնք ժամանակէ մ'ի վեր դիզուած կը մնան Ատանայի կուսակալութեան սնտուկը ։

Լսած էինք որ, Տ. Մկրտիչ կաթողիկոս, ստորագրած է այնպիսի թուղթեր, որոց նկատմամբ Պատրիարքարանը բանակցութեան մէջ է Բ. Դրան հետ։

Լսած էինք նաև որ Տ. Մկրտիչ Կաթողիկոսը խիստ աննպաստ յայտարարութիւններ ըրած է երբեմն՝ հանգուցեալ Ներսէս Սրբազանի հաւատարմութեան նկատմամբ։

Այս ամենուն չէինք կրնար կատարելապէս հաւատք ընծայել, քանի որ մեր աչքով տեսած և մեր ականջով լսած չէինք։

Բայց այս օրերս մեր անձնական ապացոյցներով կը տեսնենք որ Ս. Կաթողիկոսը իր գործողութեան շրջանակը կը սահմանափակէ ընդհանուրէ ի մասնաւոր, և ծանրակշիռ ու զրպարտալից «թագրիր» մը կը գրէ Հալէպի կուսակալ Բարձր. Ճէմիլ փաշային, յորում սաստկապէս կը բողոքէ քաղաքիս ազգայնոց եզական անձնաւորութեան, — Նազարէթեան Նիկողոս էֆէնտիի դէմ, 'առարկելով թէ, սա՝ 7-8,000 լիրա հաւաքած է ժողովրդէն՝ յանուն Ս. եկեղեցւոյ շինութեան, որ սակայն չէ աւարտած ցարդ, և որ ըստ վկայութեան Կուսակալութեան երկրաչափին՝ անհաստատ և վտանգաւոր է եղեր, թէ զինուորական տրոց բաշխումն ու գանձումը լոկ այս անձի ձեռօք կը լինի, թէ քաղաքիս Գայմագամը նորա բոլոր առաջարկները կ'ընդունի և կը գործադրէ և հետևաբար հասարակութիւնը առ ահի կը հպատակի նորա ամեն քմահաճութեանց, թէ ապագայ շահերու նկատումներով կը դրդէ Այնթապի և շրջակայ քաղաքաց Հայերը՝ «բաժանուիլ Կիլիկիոյ «կաթողիկոսութենէն և Ռուսիոյ (*) «կաթողիկոսութեան յարիլ», թէ սորա ազդեցութիւնն ամենամեծ վտանգ, անդարմանելի կորուստ և անզսպելի յեղափոխութիւն պիտի պատճառէ Այնթապի Հայոց մէջ»։ Վասն որոյ կը խնդրէ Բարձր. կուսակալէն՝ իսպառ հեռացնել այս անձը ազգին կրօնական և աշխարհական գործերէն, ևն. ևն.։

Ս. Կաթողիկոսին այս անլուր ամբաստանութեանց հաւաքածոյ թուղթըն կուսակալութենէն կը հաղորդուի տեղւոյս իմաստուն և կորովամիտ Գայմագամին, Վսեմ. Մուհամմէտ Րիւսթէմ էֆէնտիի, որոյ հարցուփորձին և մասնաւոր քննութեան վրայ Կրօնական ժողովն ու թաղական խորհուրդը յատուկ տեղեկագրով կը յայտնեն ճշմարտութիւնը և հերքում մը կուտան յիշեալ հռչակաւոր Թագրիրին։

Այս առթիւ կը յիշեցնեմ Պատ. ընթերցողաց որ Ս. Կաթողիկոսը մի քանի Թագրիրներ ալ գրած, յատուկ քննիչ ղրկած և հաշիւ պահանջած էր հանգուցեալ Կարապետ վարդապետ Փափազեանի երևակայական մեծագումար ոսկիներուն նկատմամբ։

Չեմ ուզեր առ այժմ ծանրանալ նորագոյն խնդրոյն վրայ, զոր կը յարուցանէ մեր «բազմերախտ» կաթողիկոսը մեր տկար ժողովրդեան իրաւունքը պաշտպանած լինելու համար (°)։ Այսչափ միայն կ'ըսեմ թէ, Նազարէթեան էֆէնտիի տէրութեան և ազգին մատուցած բազմադիմի ծառայութիւններն բաւական էին դաս և օրինակ լինելու Տ. Մկրտիչ կաթողիկոսին, եթէ գիտնար իր կոչումը։ Պէտք է գիտնայ Ս. Կաթողիկոսը, թէ Նազարէթեան ամբողջ գերդաստանը, զոր երբեմն իր մաղթանքներով և օրհնութիւններով կ'ողողէր, իր իգական և արական անդամներով հանդերձ՝ Այնթապի Հայ հասարակութեան առաջին փայլն ու զօրաւորագոյն նեցուկն է, և Նիկողոս էֆ., որոյ արժանաւորութեան և ազգասիրութեան վրայ Ներսէս Սրբազանութիւնն իսկ կը հիանար երբեմըն և զոր կը ճգնի այսօր մահացնել բարոյապէս 1000 լիրայի անիրաւ պահանջման մը պատճառաւ՝ վե՛ր է ամեն գովեստէ և տէր է հանճարի և կարողութեան, և ինչպէս որ նորա անդամակցութիւնն շահ, փառք և զօրութիւն եղած է միշտ մեր Ազգ. ժողովոց և ընկերութեանց, բացակայութիւնն ևս, ընդհակառակն, խիստ թանգ կը լինի և ցաւալի հետևանքներ կ'ունենայ, ինչպէս որ փորձերը կը հաստատեն։

Իսկ Էջմիածնայ կաթողիկոսութեան յարելու գաղափարը սոսկ երևակայական է և անխիղճ ամբաստանութիւն մը՝ որ կրնայ ակներև ցուցնել թէ Ս. Կաթողիկոսը որպիսի զէնքեր ունի ի ձեռին ընկճելու համար իր հակառակորդ [illegible] րութեան կասկածը հանէր հարուած մը տալու այնպիսի ընտիր անձնաւորութեան մը, որ չա՛տ կղերականներ կ'արժէ . . . ։ Բայց ժամանակները խիստ փոխուած են, Օսմ. Պետութիւնը ունի նախարարներ և կուսակալներ, որոնք պատրանք չեն կրնար կրել և առանց լուրջ քննութեան և դատաստանի որոշում տալ չեն փութար։

Այնթապցիք և ամբողջ Կիլիկեցիք միշտ գոհ են Սսոյ աթոռի պաշտպանումէն, և Նիկողոս էֆէնտի Նազարէթեանը՝ պէտք չունի Ս. Կաթողիկոսէն սորվելու այն անհուն կարևորութիւնը զոր ունի Սսոյ Կաթողիկոսութիւնը՝ Երկրին և Ազգին նկատմամբ, բայց համայն ժողովուրդը գժգոհ է միայն կաթողիկոսէն և կը բարեմաղթէ տեսնել իր արթուն, ազգասէր, սակաւապէտ, գործունեայ և ուսումնասէր հովուապետը։

Նամակս կնքելէ յառաջ, կը խնդրեմ Ս. Կաթողիկոսէն բաւ համարիլ այն ընթացքը զոր կը շարունակէ 14 տարիներէ հետէ. կը խնդրեմ որ հանգիստ անցընէ իր օրերը և եթէ չը կրնար բարի ծառայութիւններ մատուցանել և կատարել իր մարդկային, ազգային, քահանայական, վարդապետական, եպիսկոպոսական և հայրապետական պարտաւորութիւնները, գէթ չը հալածէ այն մշակները որոնք կ'աշխատին ըստ կարի։

Թող յիշէ պատմութեան անաչառ դատաստանը. և ապագային օրհնութիւնն և նզովքը։

Առ այժմ այսչափ միայն։

* * *

(*) Հարկ չկայ բացատրել թէ ինչու կ'ըսէ Ռուսիոյ, փոխանակ Էջմիածնի կաթողիկոսութեան։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ

Ե'ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ-ՐՈՒՄԵԼԻ

Երից կայսերաց տեսակցութեան առաջին պտուղն սկսաւ տեսնուիլ այն ապստամբութեան մէջ, որոյ արդիւնքն եղաւ Պուլղարիոյ և Արևելեան Րումէլիի միացումն, զոր Պուլղարիոյ Ալէքսանդր իշխանն, անլուր յաւակնութեամբ մը, հռչակած է ինքնակոչ թագաւորի տիտղոսն ստանալով։ Ոչ մէկու համար գաղտնիք մ'էր թէ, Պէրլինի դաշնագրին կնքումէն ի վեր, որ Մեծին Պուլղարիոյ հեղինակ Սան-Սթեֆանոյի դաշնագրին յաջորդած էր, Պուլղարիոյ և Արևելեան-Րումէլիի մէջ հզօր կուսակցութիւն մը կազմուած էր, որ Սան-Սթեֆանոյի դաշնագրին պալ[illegible] էր։ Երկրին մէջ շարունակ յուզում կը տիրէր, որուն Եւրոպական տէրութիւնք չուզեցին ուշադրութիւն ընծայել, թէպէտ Վեհ. Սուլթանին կառավարութիւնն, իմաստուն նախատեսութեամբ մը, կրկին և կրկին անոնց ուշադրութիւնն հրաւիրած էր։ Եւրոպիոյ այս անտարբեր ներողամտութենէն քաջալերեալ, խռովայոյզ Պուլղարաց թիւն տակաւ աւելցաւ, մինչև որ յեղափոխական ռումբն սկսաւ պայթիլ, և Բ. Դուռն այժմ հարկադրեալ է Պէրլինի դաշնագրին ստորագրող մեծ տէրութեանց ազդուապէս յիշեցնել այն յանձնառութիւններն զորս կնքած են հանդէպ կայս. կառավարութեան, երաշխաւորելով Պալքանեան թերակղզւոյն մէջ իրաց հաստատեալ նոր վիճակին անվթար պահպանումը։

Պէրլինի դաշնագրին 16րդ յօդուածը իրաւունք կուտայ Բ. Դրան՝ Օսմ. զօրք ղրկելու ինքնօրէն նահանգըն, եթէ ներքին կամ արտաքին ապահովութեան վտանգն սպառնայ։ Կայսերական կառավարութիւնը, Պէրլինի դաշնագրին իրեն աննպաստ բոլոր պայմանները խղճմտօրէն կատարած լինելու գիտակցութիւնն ունենալով, իրաւունք ունի սպասելու որ, Եւրոպա ինք իսկ դարման տանի այն չարեաց, որոց առիթ եղած է Եւրոպական տէրութեանց մեղապարտ աննախատեսութիւնն։ Ուստի, կ'ըսուի թէ Բ. Դուռն որոշած է առ այժմ չատանալ լոկ պաշտպանողական տնօրէնութիւններ ձեռք առնլով և պարտաւորելով Պէրլինի դաշնագրին ստորագրող տէրութիւնները, իրենց ստորագրութիւններն յարգելու։

Թուրքիոյ համար դիւրին է աապստամբական շարժումը մէկ հարուածով ջախջախել իւր տրամադրութեան ներքեւ ունեցած զինուորական առհեղ զօրութեամբք, եւ ասոր համար մինչեւ իսկ պէտք չպիտի ունենայ երկար եւ տաժանելի յառաջխաղացութիւն մը կատարել տալու իւր զօրագնդոց։ Պուլկարի նաւահանգստին գրաւումը վայրկենական գործ մ'է, որուն կը բաւեն քանի մը զրահաւորք, եւ հետեւապէս Պուլղարք չեն կրնար արագապէս օգնութիւն հասցնել Արեւելեան Րումելիի ապստամբաց, որք Օսմ. զօրաց թուոյ առաւելութեան առջեւ դիւրաւ կ'ընկճին։ Սակայն Վեհ. Սուլթանին կառավարութիւնն չափաւորութեան եւ վեհանձնութեան իմաստուն ոգի մը ցոյց կուտայ, որոշելով խաղաղութիւն յայնժամ եւեթ ի գործ դնել, երբ արդէն ամեն հաշտարար միջոցք սպառած են։ Զրոյց կայ թէ Մայրաքաղաքիս մեծ տէրութեանց ներկայացուցիչք դեսպանախորհուրդ մը պիտի գումարեն ընդ հուպ։

—

Ինչ ինչ իրողութիւններէ դատելով, քանի մ'անձինք ասոր գիտէին թէ ինչ կը պատրաստուէր Փիլիպէի մէջ։ Թաթար-Բազարճըգի կառավարիչն, որ ժամանակէ մ'ի վեր Մարմարայի ափանց վրայ գիւղ մը օդափոխութեան եկած էր, անցեալ երեքշաբթի օրն իւր պաշտօնատեղին վերադառնալու համար, փոխանակ Ադրիանուպոլիս—Փիլիպէի ճանբան բռնելու, Պուրկասի ճանբան բռներ է, անտարակոյս նախատեսելով որ առաջին ճանբով իւր ուղեւորութիւնը կրնար պատահօրէն արգիլուիլ։ Արեւելեան-Րումելիի դէպքերուն վերաբերեալ զրոյցներն սկսած են շըր- [illegible] անմիջապէս յետոյ, որ ոչ այլ ոք էր, եթէ ոչ հռչակաւորն Գ. Զանքօֆ։

Տակաւին որոշապէս յայտնի չէ թէ ինչ պատահած է Փիլիպէի մէջ։ Մասնաւոր տեղեկութեանց նայելով, ընդհանուր կառավարիչ Գավրիլ փաշա, Տրիկովքի փաշա եւ Պորթուիք փաշա բանտարկուեր են ապստամբաց կողմէ, կը հաւաստեն թէ Տօքթ. Ստրանսքի առժամեայ կառավարութեան գլուխն անցեր է։ Ապստամբական շարժումն կանխաւ պատրաստուած էր։ Երբ նշանը տրուած է Սոֆիայէն, Արեւելեան-Րումելիի ամբողջ ոստիկանութիւնը պատրաստ էր գործելու։ Ուրբաթ առաւօտ, Պուլղար կամաւորաց գունդերու աջակցութեամբ գրաւեր է Փիլիպէի կայարանն, կառախմբոց մեկնումն արգիլեր եւ հեռագրաթելերը խզեր է։ Պուլղար կամաւորաց գունդերը կը ծանուցանէին թէ Պուլղարական զօրքերն արդէն անցած են սահմանագլուխն եւ Փիլիպէի վրայ կը քալէին։ Մինչ Փիլիպէի երկաթուղւոյ կայարանապետն սրարշաւ կառախումբ մը կը ղրկէր ի Թաթունիճա, իրողութիւնն յԱդրիանուպոլիս հեռագրելու համար, Արեւելեան-Րումելիի քաղաքապահ զօրքն, որ Պուլղար կամաւորաց հետ եղբայրակցած էր, կը գրաւէր երկաթուղւոյ բոլոր կայարանները, մինչեւ ի Մուսթաֆա փաշա։ Հարմանլըյի կայարանապետն՝ իւր պաշտօնէից գլուխն անցած՝ ուզեր է դիմադրել յարձակողաց, բայց ընկճուեր է թուոյ առաւելութեան տակ եւ ապստամբք տիրեր են կայարանին եւ անոր մօտ գտնուող կամուրջին օգն հաներ են ռազմագիտական պատճառներով։

—

Երէկ իրիկուն Մայրաքաղաքս հասած հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ, Պուլղարիոյ Աղեքսանդր Պաթէնպէրկ իշխանը կիրակի օրը Փիլիպէ հասեր է, ուր Պուլղարիոյ երեսփոխանական ժողովն եւ Արեւելեան-Րումելի գաւառական ժողովն ի միասին արտասովոր նիստ գումարելով, Պուլղարիոյ եւ Արեւելեան-Րումելիի միութիւնն հռչակեր են, թագաւոր տիտղոսը տալով Աղեքսանդր իշխանին։

Աղեքսանդր իշխանը Վառնայի երկաթուղւոյ կայարանին մէջ հինգ ժամ մնալէ եւ Բեդրապոուլիկի ու գուցէ Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ կառավարութեանց հետ հեռագրեր փոխանակելէ յետոյ է որ այս ապստամբական ընդհանուր շարժման գլուխն անցեր է, եւ առաջին անգամ Վառնայի մէջ հռչակեր է Պուլղարիոյ եւ Արեւելեան-Րումելիի միացումն, սեպտ. 6ի ուրբաթ օրը։ Նոյն գիշերը լուսաւորութիւն եղեր է, եւ Պուլղարք սկսեր են կամաւորաց գունդեր կազմակերպել։ Հետեւեալ օրն իշխանը Ռուսճուք, անտի Թրնովա եւ Փիլիպէ գնացեր է։ Իւր բոլոր հանդիպած քաղաքաց մէջ եռանդնալից ընդունելութիւն գտեր է Պուլղար ժողովրդեան կողմէ, Պուլղարիոյ իշխանութիւնք արձակուրդ վայելող բոլոր զօրականներն առհասարակ ի զէն հրաւիրած են, եւ սկսած են կամաւորաց գունդեր կազմակերպել որք հետզհետէ կ'ուղեւորին ի Փիլիպէ։

—

Շաբաթ եւ կիրակի օր քանի մը վաշտ Օսմ. զօրք Մայրաքաղաքէս [illegible] Զաթլաճա [illegible] համար։ Կը կարծուի թէ սոքա պիտի յաջորդեն այն զօրաց՝ որք Հատէմքէօյի եւ Ադրիանուպոլսոյ միջեւ բանակած են, եւ որք այս վերջին քաղաքին մէջ համախմբելու հրաման առած են։ Շաբաթ երեկոյ 1,300 հետեւակազօր, քանի մը վաշտ հեծելազօր եւ 50 թնդանօթ Ադրիանուպոլսէն ճանբայ հանուած են Մուսթաֆա-Փաշա երթալու համար։ Այս երկու տեղերու միջեւ հեռաւորութիւնն է 36 հազարամէթր և700 մէթր։ Կը հաւաստեն թէ Օսմ. զօրաց այս շարժումներն առ այժմ ոչ եւ է յարձակողական նպատակ չունին, այլ պարզ համախմբման վրայ է խնդիրը։ Մուսթաֆա-փաշա եւ Արեւելեան Րումելիի սահմանագլխին երկայնութեամբ գտնուող Օսմ. զօրաց թիւն 8-10,000 հոգի կը հաշուի ընդ հրամանատարութեամբ Տաղիստանլը Մուսթաֆա փաշայի։ Հատէմքէօյէն մինչեւ Ադրիանուպոլիս բանակեալ Օսմ. զօրութիւնք 30,000 հոգիէն աւելի կը հաշուին։

—

Շաբաթ օրը կէս գիշերին, պալատական կառք մը կանգ առաւ Պէօյիւքտէրէի Ռուսական դեսպանատան առջեւ։ Պալատական բարձրաստիճան պաշտօնատար մը կառքէն վար իջաւ եւ քառորդ ժամու տեսակցութիւն մը խնդրեց Ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտօֆէն, զոր կայսերական պալատ հրաւիրելու պաշտօն ունէր։ Քսան վայրկեան յետոյ, Դեսպանն եւ Վեհ. Սուլթանին պատգամաբերը կայսերական պալատն ուղեւորեցան, ուսկից Զարին ներկայացուցիչն հազիւ առաւօտեան դէմ Պէօյիւքտէրէ վերադարձաւ։

—

Կիրակի օրը Պայրամի տարեդարձութենէն յետոյ, նախարարք արտասովոր նիստ գումարուեցան Եըլտըզի պալատան մէջ ընդ բարձր նախագահութեամբ Վեհ. Սուլթանին։ Դիւանագիտական ակմբոց մէջ պտըտած զրոյցի մը նայելով, որոշուեր է ծանուցագիր մը ուղղել Պէրլինի դաշնագրին ստորագրող տէրութեանց։ Մեծ տէրութեանց դեսպանք, կայսերական պալատան արարողապետին մէկ ղեկուցման վրայ, ներկայ չգտնուեցան Պայրամի հանդիսին։

—

Երէկ եւս Եըլտըզի կայսերական պալատան մէջ նախարարք արտասովոր նիստ գումարեալ էին ընդ բարձր նախագահութեամբ Վեհ. Սուլթանին։

Կիրակի օրէն ի վեր մեծ ոգեւորութիւն մը կը տիրէ Մայրաքաղաքիս դիւանագիտական մարմնոյն մէջ։ Օրն ի բուն անդուլ եւ անդադար հեռագրեր կը փոխանակուին զանազան դեսպանաց եւ իրենց կառավարութեանց միջեւ։ Անգլ. դեսպան Սըր Ուիլեամ Հուայթ շաբաթ երեկոյ Լորտ Սալիզպըրիէն հեռագրաւ հրահանգ խնդրեց Փիլիպէի դէպքերուն նկատմամբ։

—

Հաղորդակցութիւնք միշտ ընդհատուած են Ադրիանուպոլսոյ եւ Արեւելեան Րումելիի միջեւ, Երկաթուղեաց տնօրէնութիւնն ո՛չ ուղեւոր կ'ընդունի եւ ոչ վաճառ՝ այս նահանգին համար։ Օսմ. թղթատարութիւնն եւս նամակ եւ ծրար չընդունիր Արեւելեան Րումելիի համար։ Օսմ. Բոնոլիտէն 18էն 16 ղրշի իջած է։

—

Այս առտու Ֆար [illegible] կը ծանուցանէ թէ 6000 Պուլղարք կը գրաւեն զՓիլիպէ, ուր կը գտնուի Աղեքսանդր իշխանն երէկուընէ ի վեր։ Րումելիի գաւառական ժողովն որոշում մը քուէարկեր է, որուն համաձայն Աղեքսանդր իշխանն հեռագիր մ'ուղղեր է Բ. Դրան խնդրելով որ միութիւնը ճանչէ, զի արիւնհեղութիւնը բոլորովին անօգուտ կը համարի, քանի որ Պուլղարք որոշած են մինչեւ ցմահ պատերազմիլ։ Կայս. զօրքերը միշտ համախմբուած են սահմանագլխին վրայ, եւ ամբողջ երկիրը գրաւելու եւ խաղաղութիւնը վերահաստատելու չափ ստուարաթիւ են։ Բայց դեռ յառաջ խաղալու հրաման չեն առած։ Այս հրամանն այս առաւօտ պիտի տրուէր, եթէ տրուած է, Հէրսէքի մէջ զօրաց կարեւոր շարժումներ կը ծանուցուին։

Լրագրոյս մամուլը դրուած պահուն կ'իմանանք թէ, կը յարէ Ֆար, 19 վաշտ զօրք Ադրիանուպոլսէն մեկներ են դէպ ի Փիլիպէ։

Արեւելեան-Րումելիի զօրքերը գրաւած են Օսմ. սահմանագլխին բոլոր ռազմագիտական կէտերը։ Կավրիլ փաշա եւ կառավարութեան միւս անդամք Պալքանաց մէջ բանտարկուած են։ Աղեքսանդր իշխանն ամբողջ Պուլղարական բանակն ի զէն կոչած է։

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ

Վեհ. Սուլթանն Ա. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան շնորհեց Սթրէքեր փաշային։

—Էքօրբէս կ'ըսէ թէ Ռուսիոյ ծովային գործոց նախարարութեան տեղակալ Չէսթաքոֆ ծովապետն, որ Ռուսական դեսպանին հետ Վեհ. Սուլթանին պիտի ներկայանար կիրակի աւուր Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ, չէ կրցած այդ պատիւն ունենալ՝ այն արտասովոր խորհրդոյն պատճառաւ, որ նոյն օրը գումարուած էր Եըլտըզի պալատան մէջ։

—Անգլ. ընդհ. հիւպատոս Պ. Ֆասուէթ, իւր որդին եւ Թրոթթըր հազարապետը Փիլիպէ կը գտնուին այս միջոցիս։

—Մինչ կիրակի օրը կայսերական թափորը Եըլտըզէն Պէշիքթաշ կ'իջնէր, Վեհ. Սուլթանին թիկնապահներէն միոյն՝ Ահմէտ պէյի երիվարը սահելով, կողին վրայ ինկաւ իւր հետ քարշելով իւր հեծեալը։ Անկումն այնքան սաստիկ եղած էր որ Ահմէտ պէյ մարած էր երբ վերուցին զինք, որ քունքէն խոր վէրք մ'առած էր։ Դժբաղդ սպային Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ անմիջապէս պալատ փոխադրուեցաւ, ուր բժիշկներ խնամեցին զայն։ Սակայն դժբաղդաբար մեծ յոյս չկայ զայն ազատելու համար։

—Ուրբաթ օրը Մեծ-կղզին Ֆոլձ-Անթուան էֆէնտիի կառքն դատարկ գնացած ժամանակ, երիվարները խրտչելով, սկսեր են սանձարձակ վազել, այնպէս որ դժբաղդ կառապանը չէ կրցեր զսպել զանոնք, եւ ինք կառքին տակ գլորելով, եւ առած վէրքերէն քանի մը վայրկեան վերջը մեռեր է։

—Վիէննայէն սեպտ. 17 թուով կը հեռագրեն թէ, Աւստրիոյ Ֆրանչիսկոս Յովսէփ կայսրը սեպտ. 16ին Գալիցիոյ հողը մտեր եւ տեղական իշխանութեանց եւ գումարտակ մը Գալիցիացի զօրաց կողմէ ընդունուեր է։ Քաղաքապետն ողջուներ է կայսրն եւ ժողովրդեան անձնուիրական եւ հաւատարմական զգացմունքն յայտներ։ Աւստրիոյ Վեհապետն կէս ժամ միայն մնացեր է Գալիցիոյ հողին վրայ եւ խոստացեր է ընդհուպ գալ աւելի երկար բնակիլ ի Գալիցիա։

—Ռուսիոյ ծովային գործոց նախարարութեան տեղակալ Չէսթաքոֆ ծովապետն եւ քանի մը փորձագէտք նախընթաց առաւօտ խնամով քններ են Ամերիկացի Պէրտան ծովապետին հնարած ծովառումբը։

—Յայտնի է թէ կայսերական կառավարութիւնն որոշած էր որ Օսմ. նաւահանգիստներն հասնող օտար շոգենաւուց առողջապահական վկայագրերն (բաթէնթա) յայնժամ միայն վաւերական պիտի համարուէին, երբ իրենց մեկնած նաւահանգիստներուն Օսմ. հիւպատոսներէն վաւերացեալ էին։ Հելլենական կառավարութիւնն ծանուցագիր մ'ուղղելով Բ. Դրան՝ այս տնօրինութեան ջնջումը խնդրած է, որ դժուարութիւններ կը յարուցանէ եղեր նաւարկութեան դէմ։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ

Պէլկրատ 20 սեպտ.

Միլան թագաւորը Վիէննա ուղեւորեցաւ։

Պէրլին 20 սեպտ.

Պիսմարք իշխանն երէկ իրիկուն Պէրլին վերադարձաւ։

Նաբոլի 20 սեպտ.

Բալէրմօյի նահանգին մէջ սեպտ. 18ին 166 հոգի եւ 19ին 195 հոգի մեռած են քոլերայէն։

Պէրլին 20 սեպտ.

Երէկ երեկոյեան Նասիօնալ-Զայթունկ իւր խմբագրական յօդուածին մէջ կը կարծէքցիտնալ Թէ, Րումէլիի նորյեղափոխուԹիւնք հաւանաբար իսկոյն պիտի ծագէին, ըստ որում Պալքաննեան Թերակղզին վերջերս յուզման վիճակ մ'առաջած էր։ Նոյն Թերթը կը յարէ Թէ, Պէրլինի դաշնագիրը ստորագրող տէրութիւնք պարտին միջամտել միջոցներ ձեռք առնլու համար, որպէս զի շարժումը սահմանափակի և կարելի եղածին չափ ընդ հուպ վերջ գտնէ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պայրամի տօնին առԹիւ, Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ կայսերական պալատը գնաց ի շնորհաւորուԹիւն։

Կիրակի օրն Ազգ. Ժողովոյ Ատենապետ Եուսուֆեան Տիգրան էֆ. և մի քանի գործօղ երեսփոխաններ համաձայնուԹիւն գոյացուցեր են Ազգ. Ժողովոյ յառաջիկայ նստին մէջ ԿաԹուղիկոսական խնդիր չյուզել և մինչև իսկ Ազգ. Ժողովոյ գումարումն՝ եԹէ կարելի է՝ յետաձգել, պատասխանատուուԹիւնը Ս. Պատրիարքին վրայ Թողլով։

ԿաԹողիկոսական խնդիրն երեսփոխանուԹեան մէջ յուզել չտալու համար իրենց զօրաւոր փաստ ընտրած են Էջմիածնէն գալիք պաշտօնագրոյ յապաղումը։

Երկու շաբաԹ առաջ հեռագրուած էր արդէն Թէ, այդ պաշտօնագիրք ճամբայ հանուած էին։ Կա՛մ այն է որ Սինօդի հեռագիրը սուտ է՝ պաշտօնագրերը ճանբայ հանուած են ըսելով, և կա՛մ այն է որ այդ գրերը տեղ մը վար դրուած են, ապա Թէ ոչ ցարդ պէտք էր հասնէին։

Եուսուֆեան էֆ.ի և իւր համախոհից նպատակն է յետաձգել գործն մինչև որ Մակար Սրբազանի օծումը կատարուի վերջանայ, և ազգը գտնուի կրկնապէս կատարուած իրողուԹեան մ'առջև, և արդէն երէկի ԹղԹաբերով եկած տեղեկուԹիւններէ գիտեմք Թէ Ռուսիոյ կառավարուԹիւնը միջոցներ ձեռք առած է օծման հանդէսն ժամ առաջ վերջացնելու համար։

Ըստ խնդրանաց Կրօն. Պատկ. Ժողովոյ, լրագրոյս խմբագիրը Թէև ԿաԹողիկոսական խնդրոյ վրայ ցարդ իւր հրատարակած նամակներուն բնագրաց ծրարը շալկած՝ երէկ Կրօն. Ժողովոյ ներկայացաւ, սակայն զարմացմամբ տեսաւ որ ժողովն զանոնք տեսնելու նոյն հետաքրքրուԹիւնը չէր ցոյց տար, զոր ցուցած էր նախորդ նստին մէջ։ Կ'երեւի Թէ Պատկ. Կրօն. Ժողովը, Մեզպուրեան Մկրտիչ էֆէնտիի բերանացի բացատրուԹիւններէն տխուր իրողուԹեան համոզուած լինելով, ոչ ևս կը փափաքէր տեսնել մեր նամակներն, որք խմբագրատանս մէջ ի տես դրուած են փափաքողաց։

Անխիղճ խմբակ մը, որ երես չունի հրապարակի վրայ ճակատ տալու, փցուն առիԹներ կ'որոնէ մեր հրատարակուԹեանց հարազատուԹիւնը կասկածի տակ Թողլու, և շինծու նամակներ ու հեռագրեր յօրինելու աղտն, զոր իւր ճակատին վրայ կը կրէ հոգելոյս Ներսէս Սրբազանի կաԹողիկոսական ընտրուԹեան և Հաճնոյ կարծեցեալ բանի ամուսնուԹեան խնդիրներուն մէջ իւր շինած ու հրատարակած նամակներովն ու հեռագրերով, ուրիշի վերագրելու ձախող փորձը կը փորձէ, ապա՝ որուն համար այդ խմբակն ո՛չ միայն Պատրիարքարանի ժողովներէ, այլև պատուաւոր ազգայիններէն յանդիմանուԹիւն լսած էր։

Ոգորմելի՜ արարածներ, կը կարծեն Թէ իրենց գործած մեղքն ուրիշի վերագրելով կրնան արդարանալ, և Ռուսիոյ Հայոց կողմէ իրենց ուղղեալ բողոքալից եւ հեծեծագին նամակաց լոյս չտալով, արդարուԹեան ձայնը խեղդելու մեղքը գործելէ զատ, կը փորձեն նաև հաւատացնել ընԹերցողաց միամիտ մասին Թէ, իրենց այդպիսի նամակներ չեն եկած, մինչդեռ լրագրէն դուրս իրենք եւս խոստովանած են պատուաւոր անձանց Թէ, Թէև Ռուսիոյ Հայոց կողմէ ընդհանուր դժգոհուԹեան նամականներ կը հասնին իրենց, բայց իրենց նիւԹական շահուց եւ սկզբանց հակառակ կը համարին հրատարակել զանոնք։

Քաղ. Ժողովոյ ատենապետ Վսեմ. Յովհաննէս էֆ. Նուրեան երէկ առաւօտ յՍկիւտար Իզմիրլեան Գեր. ՄատԹէոս Սրբազանի խուցն երԹալով, երեք ժամէն աւելի խորհրդակցեր է Ն. ՍրբազնուԹեան հետ։ Կ'ըսուի Թէ այս խորհրդակցուԹեան նիւԹն է եղեր ԿաԹողիկոսական խնդիրն, և Թէ Նուրեան էֆէնտի ուզեր է հասկնալ ՄատԹէոս Սրբազանի տրամադրուԹիւնն, և պատասխան ընդուներ է Թէ, իւր տրամադրուԹիւնն ուրիշ բան չկրնար լինել՝ եԹէ ոչ Երեսփոխանական ժողովոյ մէջ իւր արդէն ըրած հռչակաւոր յայտարարուԹիւնը Թէ, «Հայ ազգը մէկ ԿաԹողիկոս միայն կ'ընտրէ և ոչ Քանտիտատ։»

Հաճնոյ ծանուցեալ խնդրոյն համար, Արեւելքի արտօնատէր Տամատեան Ստեփան և վարչական խորհրդոյ անդամ Սրվաճեան Կարապետ էֆէնտիք, որք անցեալները Կրօն. Ժողովոյ կողմէ ի բացատրուԹիւն հրաւիրուած էին, պատ ի պատ առարկուԹիւններէ յետոյ, վերջապէս ըսեր են որ Պատրիարքարանն եկեղեցական և աշխարհական պատուիրակներ ղրկէ տեղւոյն վրայ քննուԹիւն մը կատարելու համար, անշուշտ գիտնալով որ ո՛չ Պատրիարքարանի իրաւասուԹիւնն և ո՛չ անտուկին վիճակը կը ներեն քննիչ ղրկել այնպիսի վիճակը մը, որ Կիլիկիոյ ԿաԹողիկոսին անմիջական իրաւասուԹեան տակն է։ Ուստի, Կրօն. Ժողովն գրեր է Ն. ԱմենապատուուԹեան Թէ, ինք կարող է իւր ուզած պատիժն անօրինել տալ չարալեզու գրպարտչաց։

Ցաւօք սրտի կը ծանուցանեմք Թէ Ազգային երաժշտապետ Թաշճեան Նիկողոս էֆ. այս գիշեր յանկարծական մահուամբ իւր կենաց ընԹացքը կնքեր է ի խոր սուգ համակելով իւր ընտանիքն, ազգականներն ու բարեկամները։ Հանգուցելոյն մարմինն այսօր Գըզըլ-Թօփրագէն, ուր օդափոխուԹեան գնացած էր իւր կնոջ հիւանդուԹեան պատճառաւ, այսօր պիտի փոխադրուի ի Մայր-Եկեղեցի, ուր յուղարկաւորուԹեան հանդէսը վաղն առաւօտ ժամ 3ին պիտի կատարուի և մարմինը պիտի փոխադրուի ի Խասգիւղ։

Նիկողոս էֆ. Թաշճեան 25 տարիէ ի վեր ծառայելով ազգին, հասուցած է հարիւրաւոր երաժիշտ աշակերտներ Թէ՛ աստ ի Պոլիս և Թէ՛ ի Ռուսաստան, և ձայնագրական հեղինակուԹիւններ ու դասագրքեր ևս հրատարակած է։

Հայկական երաժշտուԹիւնը, Թաշճեան էֆէնտիի մահուամբ, մեծ վարպետ մը կը կորուսանէ, և Հայ ազգը պատճառ ունի ողբալու իւր ճարտար երաժշտապետներէն միոյն մահը։

Երկնից մխիԹարուԹիւնը կը հայցեմք իւր վշտաբեկ ընտանեաց։

ՎԱՂԱՄԵՌԻԿՆ

ՕՐ. ՌԱՄԷԼԱ Ս. ՖԷԼԷԿԵԱՆ

ՄԱՀԱՐՁԱՆ

Ո՞վ է այն մատղաշ էակ, հանգչած ի սեաւ կառք մահաստուեր,
Ուղեկցի խուլ զանգակի տխուր ձայնին հետ ընկեր.
Դեռափըթիթ, Թօշնած նման վարդի Թերթօն ինկած գետին,
Խօցէ, խամրէ, խորշակահար ծնողին սէր, գեղ սրտին.
Ռամէլան է, պատանուհին՝ զինուորուհի Հայ աղջիկ,
Ֆէլէկեանի գեղատիպ կոյս, որ կը գնայ Հայրենիք։
Ո՞վ է այն. տես չորս գարուն՝ դեռ նոր ժպտած ի ճակատ,
Առած զէնքը՝ ուսին ի բեռ, Խաչին յեցած՝ ճեպէ դաշտ,
Հայ ու Ֆրանս, Անկլէ, Գերման ուսած նա՝ չոյտ լեզուներ,
Աւա՜ղ հազար, կոկոնն ի ծոց՝ Թըռչի գընայ որդան կեր։
Ռամէլան է, պատանուհին՝ զինուորուհի Հայ աղջիկ,
Ֆէլէկեանի գեղատիպ կոյս, որ կը գնայ Հայրենիք.
Գնա՛ բարեաւ, ո՛ Ռամէլա, սիրուն զարմիկ Ֆէլէկեան,
Հանգչի՛ր փոսը՝ պաղ քարին տակ, սեւ հող ու նեղ գերեզման,
Բայց Թէ տեսնես սիրոյ ՏԷՐԸ՝ եկած քեզի մօտ կանգնած,
Աղու լեզուիդ Թելը Թուլցո՛ւր, ըսէ՝ անհուն ես ԱՍՏՈՒԱ՛Ծ.
Ու ես նստած հօրդ առ ընԹեր կարդամ հազար սփոփներ,
Թէ Ռամէլա երկինք գնաց, և կատարեց իւր պարտքեր։

Յարութեան Յ. Զաքէրեան

տղուԹիւնը։ 4էն մինչև 7 տարեկան մանկանց համար եղած այս հաստատուԹիւնը աշխարհի մէջ զբօսալի և երջանկաւէտ մի դրախտ է այն երախայից համար՝ որ առատ սնունդ, և ջերմ զգեստներ ունին. իսկ աղքատ տղայոց համար ալ մի բարիք է սա, զի նոցա ծնողքը սընունդի և այլ հոգերով ծանրաբեռնեալ, ժամանակ չունին զբաղելու իւրեանց տղոցմով որ կը զուարճանան փողոցի կեանքով և ամենավատԹար օրինակներու կը հետեւին։ Այս մանկական պարտիզին հիմնադիրն է Ֆրէօբէլ գերմանացի երևելի մանկավարժը՝ որ ծնաւ դարուս սկիզբը Պլանկէպուրկ։ Սա շատ մը բարձրագոյն վարժարանաց մէջ աշխատելէն վերջը, հիմնեց երեխայից համար սոյն հաստատուԹիւնը, և ինքզինքը նուիրեց ամբողջապէս սոյն պաշտօնին։ Ինքը կանուխէն որբ մնալով, շատ նեղուԹիւն կրած էր իւր մօրուէն՝ որ զինքն կ'արհամարհէր. և այս պատճառաւ ուզեց մանկուԹիւնը, հրահանգելով հանդերձ, ըզբօսնել և այդ ծաղկոցը մի դրախտի վերածել։ Շատ մը խաղեր, շարժողական երգեր, և այլն հնարեց, որ նպատակ

պետ, ոչ վաճառական է պաշտօնապէս և ընդհանրապէս, բայց նոցա ամենուն մէջ կնոջ մը մատը կայ. Թագաւորն ալ, դատաւորն ալ, զօրապետն ալ, վաճառականն ալ կնոջ մը ստքին քով է որ կը մեծնայ։ Կինն ինչպէս մեծցնէ զայն, նոյն կը լինի և սա. մայր մը իւր կաԹին և արեան հետ ժառանգ կուտայ իւր զաւակին նաև իւր կրքերն ու ձիրքեր։ Ապա կանայք բնաւ այրերու արարքներէն դժգոհելու իրաւունք չունին, քանի որ արք կանանց ձեռակերտներն են։ Արք՝ կին ծառոյն պտուղներն են. եԹէ պտուղը դառն է, ծառոյն է յանցանքը և ո՛չ պտուղին. և Մօյթոյի ու Սէյթանոյշի հեղինակը փոխանակ զինուելու արանց դէմ, փոխանակ կանանց երեւակայեալ ազատագրուԹեան անգոյ դատը պաշտպանելու, պէտք էր նախ իւր սեռի ԹերուԹեանց և սիրային կեղծմանց դէմ խօսէր, և զանոնք յարդարելու նորանոր միջոցներ խորհէր. մինչդեռ իր երկու դըրդուն վէպերու մէջ ալ կինն իւր երազած ԹշուառուԹենէն ազատելու ուրիշ միջոց չգտներ, չքարոզեր, բայց միայն այն միջոցն, զոր առաջին կինն՝ Եւան՝ գիտէր, այն է՝ սիրել այր մը և անոր հետ ամուսնանալ ո և է կերպով։ Այս տեսակէտին համար է որ Մօյթոն այնքան խծբծուեցաւ. Մօյթոն՝ որոյ յառաջաբանն ընԹերցողն այնպէս կը հաւատար Թէ, կինն՝ առանց այրի՝ պիտի կրնար ինքնին երջանիկ և պատուաւոր ապրիլ այն նորագիւտ միջոցներով՝ զորս Մօյթո մատեանը զատած լի-

---

ժիշկ է, վաճառական է, ուսուցիչ է, մանկաբարձ է, լուացարար է, դերձակուհի է, տիրուհի է, սպասուհի է, մայր է, խնամակալ է, գրագիր է, սեղանաւոր է, ամեն ինչ է։ Տունն ալ վաճառատուն մ'է, Պօն-մառշէ մ'է գրեԹէ։ Այրը շուկային մէջ ի՛նչ աչալրջուԹեամբ որ իւր վաճառանոցին կը հսկէ, նոյն և աւելի աչալրջուԹեամբ հսկելու է կինն իւր տան, ուր կը բերէ այրն՝ իւր բազմաչարչար տառապանքներովն, կենաց կռուոյն մէջ բիւրաւոր խոցերովն մերԹ նկուն ու լքուն՝ իւր ցերեկւայ քրտանց արդիւնքը։ ԵԹէ կինն ալ տունը լքանէ և այրը շուկան զբաղած ատեն՝ ինքն իւր հաճոյից և զբօսանաց վատնէ իւր ժամեր, ո՞վ տէր լինի տան, ո՞վ հսկէ տան սպասուհւոյն, խոհանոցին, շտեմարանին, կահուց, խնայողուԹեան, ձորձեղինաց, կարին, կարկտուքին և անհաշիւ օրական անհրաժեշտ և ամենատարրական գործողուԹեանց՝ որք տան մը կազմակերպուԹեան, նիւԹական և բարոյական, ամբողջացուցիչ մասերն կը յօրինեն, և առանց այդ յօրինուածոյն բարւոք և միատեսակ մատակարարուԹեան՝ տունն կ'աւերի, և ընտանեաց ամբողջուԹիւնը կը քանդուի. Ուրեմն տունն՝ արդէն ինքնին այնպիսի բազմաճիւղ գործունէուԹեան դաշտ մ'է, քան զոր աւելի հանապազօրեայ մշակման արժանի ո և է միջավայր չէ կարող ունենալ կին մը, կինն՝ որ տան հոգին է։ Առանց կնոջ ներկայուԹեան՝ տունը գերեզման մ'է, դիակ մ'է, փլատակ մ'է, անապատ մ'է. մանաւանդ

Հրատարակութեան
«ԿՈՒՆԷՅԷԹ-ԻՒԼ-ԼՈՒՂԱԹ»

ԲԱՌԱԳԻՐՔ ԳԱՂԻԵՐԷՆ-ՏԱՃԿԵՐԷՆ

Հեղինակք
Միքայէլ Աճեմեան եւ Մէհէմմէտ Ճիւէրի
Պաշտօնեայք Հասարակաց Կրթութեան

Վաւերացեալ եւ ի գործածութիւն հրամայեալ ի պաշտօնէութենէ Հասարակաց Կրթութեան.

ԱԶՆԻՒ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆՏԻՐ ԹՂԹԻ ՎՐԱՅ

ՏԷՐ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊԱՂՏԱՍԼԵԱՆ

Այս բառագիրքը միակ իր տեսակին մէջ՝ կոչուած է մեծ պակաս մը լեցնելու գրատանց և վարժարանաց մէջ։ Երկու ստուար հատորով որք կը պարունակեն աւելի քան 2000 երեսներ՝ կը բովանդակէ գաղղիերէն լեզուի ամեն գործածական բառեր նոյնպէս բազմաթիւ արուեստական, գիտական և այլ բառեր։ Իր առաւելութեանց մին է՝ գաղղիերէն մէն մի բառի առջև տաճկերէնը Թուրք տառերով նշանակելէ ետքը նոյնը գրել նաև լատին տառերով որով օտարազգեաց համար ալ կը դիւրանայ Թուրք բառից և բացատրութեանց ընթերցումն և արտասանութիւնը։

Գին 2 հատորին (կազմեալ)
Մէկ Օսմ. Ոսկի

Կը գտնուի մասնաւորապէս Հրատարակչին քով և Կ. Պոլսոյ և Բերայի գլխաւոր գրավաճառաց խանութները

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՀԱՄԱՌՕՏ ՏՐԱՄԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Յօրինեաց Խորէն Վ. Գաբր. Աշըգեանց

Տրամաբանութեան համառօտ այս դասագիրքը՝ որ 1871 Թուականին տպագրուած է՝ ազգային վարժարանաց մէջ կարեւոր պէտք մը լեցնելու գործածուելով սպառած և շատ տեղերէ խնդրուած էր։ Հեղինակը, Արմաշու վանահայր Գեր. Խորէն Սրբազան, վերստին տպագրել տուած է, կը գտնուի գրավաճառաց քով։ Գինն է 6 դահեկան։

ԱՂԵՔՍ. Գ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ՏՈՂԵՐ ՈՒ ՅՕՂԵՐ

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՔ

Ճոխ և զարդարուն տպագրութեամբ. 40ի չափ մեծ և փոքր ընտիր պատկերներով և փայլուն թղթի վրայ։

Պարունակութիւն. Նախաբան. — Նամակ Օտեան վսեմ. Գրիգոր էֆէնտիի առ հեղինակն։ Մանկանց համար բարոյական և խրատական գողտրիկ քերթուածներ, հատընտիր թարգմանութիւնք Վիքթոր Հիւկօյէ.—Վէպառակներ, վիպակներ և հրահանգիչ բազմաթիւ առակներ, և այլն և այլն։

Կը գտնուի գրավաճառ Գավաֆեան և Արամեան էֆէնտիներու քով, Ղալաթիա՝ թղթավաճառ Արշակ էֆէնտիի, և Պահճէ-գաբու՝ սուճի Պօղոս և Յակոբ աղաներու քով։

Ի գին 10 դահեկանի

ԳՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ
(Նոր դրութեամբ)
Մասն Ա.

ՈՃ

Հանդերձ քառագիտական և մտամարզական վարժութեամբք

Յանձնարարեալ յՈւսումն. Խորհրդոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան
Յօրինեաց ՄԻՀՐԱՆ Պ. ԱՍՔԱՆԱԶ
Ուսուցիչ
Հայկական լեզուի և Գրագիտութեան

Ա. Հատոր	գին 10	ղրշ
Բ. »	10	
Բանալի	15	

Կը գտնուի Պոլսոյ բոլոր գրավաճառաց, կամուրջի գլուխը՝ ջրավաճառաց և Ղալաթիոյ կողմը թղթավաճառ Յ. Արշակ էֆէնտիի քով։

Կեդրոնատեղին է Պահճէ-գաբու, Համիտիյէ ճատտէսի, Յ. Արամեան և Ընկ. գրատունը։

Դպրոցաց համար 0/0ին 10 զեղչ։

ՍԻՐԱՆՈՅՇ

Գրեց ՏԻԿԻՆ Ս. ՏԻՒՍԱԲ

«Մայտա»ի ականաւոր հեղինակուհւոյն երկրորդ գործն է այս վէպն որ գեղեցիկ տպագրութեամբ ի լոյս ընծայուած է՝ ձեռամբ Յ. Զինճիրճեան էֆէնտիի։

Կը վաճառուի ամեն գրավաճառաց քով ի գին 20 ղրուշի և կեդրոնատեղին է Զինճիրճեան գրատունը։

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ
ԿԱՄ
ՍԻՐՈՒՆ ԶԲՕՍԱՐԱՆ

ՄԱՆԿԱՆՑ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ
56 Գեղեցիկ պատկերներով զարդարուած

Սոյն դասագիրքը անկեց առաջ հրատարակեալ ՔԵՐԱԿԱՆ կամ ՄԱՆԿԱՆՑ ԳՐՔԻՆ Բ. մասն է. և կը պարունակէ՝ մանկական երգեր, կարճ հատուածներ, առածներ, առակներ և փոքր պատմութիւններ։

Գինն 2 դահեկան.

Կը վաճառի Մարգարեան գրատունը, Մերճան փողոց։ Դպրոցաց համար 0/0 15 զեղչ կը լինի։

ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ

ԳԱՂԻԵՐԷՆԷ Ի ՀԱՅ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ի ՊԷՏՍ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ
Յօրինեց
Ռ. Յ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՍԼԵԱՆ
(Արամեան)

Սոյն դասագիրքն պատրաստուած է բոլորովին նոր և դիւրուսոյց դրութեամբ մի, որ կուգայ մեր ազգային վարժարանաց մէջ Գաղիարէն ուսուցման եղանակն յեղափոխել և մինչև հիմայ գործածուած դասագրքերն և հին դրութիւնն վանել որք փոխանակ աշակերտին դիւրութիւններ ընծայելու, փոխանակ օգնելու նորա առաջին քայլերուն լեզուին մէջ զոր ահա կ'սկսի ուսնիլ, իրեն համար բոլորովին օտար մի լեզու, ընդհակառակն կը դժուարացնեն զայն և առաջին վայրկենին աշակերտին առջև այնպիսի դժուարութիւններ կը հանեն որք կը խրտուցանեն և կը յուսահատեցնեն իսկ զինքը։

Մինչև հիմայ գործածուած դասագիրք ղանձանս և որք ըստ կարգին յարմար են միայն Գաղիացիներու իրենց մայրենի լեզուն ուսուցանելու և բոլորովին անյարմար և անօգուտ՝ օտարազգի աշակերտի մը։ Ահա այդ դասագրոց տեղն դրաւելու համար պատրաստուած է այս նոր դասագիրքն որ կուգայ մեր ազգային վարժարանաց մէջ մեծ պակաս մը լեցնելու և այդ կարևոր լեզուի դիւրին կերպով ուսուցման հզօրապէս նպաստելու։

Արդէն Յօրինողին անունն բաւական գրաւական մ'է գործոյն կարեւորութեան և օգտակարութեան։

Կը ծախուի ամէն հայ գրավաճառաց քով 'ի գին 4 դահեկան։ Կեդրոնատեղին է Արամեան տպարանն, 13, Յակոբեան խան։

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՅՑԵՏՈՄՍԻ

Լաւ ագոյն քառթօնի վրայ ամէն լեզուաւ կը պատրաստուի ի գին 100 հատը 10 դհկ. պէտք ունեցողները պէտք է դիմեն յԱրամեան տպարան, Յակոբեան խան 13 Կ. Պոլիս։

ԱԶԴ

ԼՈՅՍը ձեռքէ կը ծախուի նաեւ հանրածանօթ ջրավաճառ Պօղոս աղայի խանութն ի Պահճէ-գաբու։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ
ՀՄԱՅԵԱԿ ԵՊԻՍԿ. ԴԻՄԱՔՍԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
Զագմագճըլար եօգուշը Պօճաուքճը
խան թիւ 5

մեր ազգին համար՝ ուր արդէն գործունէութեան ասպարէզներն այնքան սնձուկ են, որք արանց համար իսկ անբաւական են. ո՛ւր մնաց կանանց համար. և կին մ'աւելի տունը մնալով կրցած է իր և իրեններուն բարոյականը պահել, քան տնէն դուրս՝ ո և է գործով կամ զբաղմամբ պարապած ատեն։ Բաւական է անգամ մի կարդալ այն գրքեր՝ որք գործաւորուհեաց վերայ կը խօսին. պտըտիլ այն չէնքերն կամ գործատուններ, ուր կը գործեն և կը յաճախեն օրիորդք կամ կիներ. ի՛նչ բարոյական սոսկալի եղեռնագործութիւններու և ապերգութիւններու տեսարաններ, հրէշային իրողութիւններ կը կատարուին, որք կ'ապացուցանեն թէ կինը տնէն դուրս լոկ ստրկութիւն մ'է, և տնէն ներս անապականութիւն։

—Բայց արք են որ զկին կը մոլորեցնեն և կ'ապականեն, ըսաւ տիկին մը։

—Սխալ է, տիկին, ձեր կարծիք. ընդհակառակն՝ կիներն են որ կը մոլորեցնեն զայրեր, իրենց հաճոյալի և հրապուրելի կողմերովն. մոլորեցնելու խնդրոյն մէջ՝ արք և կանայք հաւասար յանցաւոր են, և Մայտայի ու Սիրանոյշի հեղինակուհին յայտ սխալ դատաստան մը կ'ընէ, երբ մոլորեցնելու հեղինակ զայրն եւեթ կը յայտարարէ։ Ո՞ր այր առանց կնոջ մը համաձայնութեան համարձակած է անոր հետ ո և է յարաբերութիւն հաստատել։ Կինն ինքն է որ յաճախ առիթ և դրդիչ կ'ընծայէ իր վարմանց անճառելի ձեւերով ու ձիրքով, որպէս զի

արք մոլորին բարոյական և առաքինի ուղղութենէ։

—Կը բողոքեմ, գոչեց տիկին մը. ձեր այդ անարդար յայտարարութեան դէմ. արանց զօրաւոր դիրքն է որ կանանց տկարութենէն կ'օգտուի. եթէ կանայք ալ անձնիշխան և ինքնօրէն լինէին. իրենք ալ հզօր պիտի լինէին արանց ուժեղ միջոցներուն դէմ զինուելու չափ։

—Բայց այն զէնքով՝ որով զինուիլ և անյաղթելի լինել կ'ենթադրէք, այրերը պէտք էր որ անյաղթելի լինէին, մինչդեռ արք միշտ յաղթուած են կիներէն։ Սամփսոն՝ որ իշու մը կզակով բիւրաւոր Փղշտացիներ և ձեռքովն առիւծներ կ'սպաննէր, յաղթուեցաւ Դալիլայէն։ Անխոցելին ու անպարտելին Աքքիլլէս՝ Բրիսանոյշի և Խրիսանոյշի առջեւ զինաթափ և ուժաթափ եղաւ մարտադաշտին վրայ։ Աշխարհի ամենէն անհեղ ու արիւնարբու բարբարոս աշխարհակալաց վայրագութիւնը՝ կնոջ մը բարձին վրայ ողոքուած, կակղած է, ինչպէս ովկէանու ամեհի փրփրերախ կոհակներ՝ տկար աւազին վրայ։ Եթէ կինն իր կարծած տկարութեամբն իսկ կ'իշխէ առն, հապա եթէ արանց մենաշնորհ հաւատացած ինքնիշխան զօրութիւններն ևս ունենար՝ ի՛նչ սոսկալի և աւերուն աշխարհակալութիւններ չպիտի գործէր։ Կինն ինքնին աննուաճելի զօրութիւն մ'է, ում յաղթելու համար ի՛նչ արական զօրութիւններ կը սպառին ամեն օր։ Իրաւ է թէ կինն ո՛չ թագաւոր, ո՛չ դատաւոր, ո՛չ քահանայ, ո՛չ զօրա-

ունին մանկանց զգայարանաց դաստիարակութիւնը։ Իր յօբէլեանը կատարուեցաւ ի Գերմանիա և իւր յիշատակը կ'օրհնուի ամեն ծնողներէ, և ամեն անոնցմէ՝ որ կը հասկընան մանկութեան։

916.— Մանկանց պարտէզներու առողջապահութեան գլխաւոր սկզբունքն են առատ լոյս, օդ, մաքրութիւն։ Մանկունք կէս ժամէն աւելի մի և նոյն դիրքով և մի և նոյն զբաղմունքով մնալու չեն։ Շարժողական և նստողական խաղերու համար զատ զատ սենեակ պէտք է։ Տախտակամածը ներկեալ լինելու է, որ փոշի չելնէ, զի փոշին մեծապէս կը վնասէ առողջութեան. չէնքը մի պարտէզ ունենալու է, ուր տղայք զբօսնուն ինքնահնար խաղերով, ծաղիկներ տնկելով և այլն։ Ըստ Ֆրէօբէլեան սկզբան, մանուկը «մանկան բնական ուսուցիչն է,» ուստի տղայք պէտք է, նստողական խաղերու ատեն, դիմացէ դիմաց նստած լինին նստարաններու վրայ։ Ասոնք այնպիսի կերպով շինուած են որ մանուկն, նստած ատեն ոտքը և կրունկը գետինը հանգչի, այսինքն ցած, և մարմինին ևս ուղիղ դիրքի մէջ պա-